

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput VII. Inter duas opiniones inæqualiter probabiles numquam sequi
possumus minus probabilem minusque tutam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

CAPUT VII.

Inter duas Opiniones inæqualiter probabiles nunquam sequi possumus minus probabilem, minusque tutam.

In ampliandis humanæ libertatis juribus ultra progressi Probabilistæ non solum inter duas æquali probabilitate pollentes minus tutam, sed & inter duas, inæquali probabilitate munitas, minus probabilem, simulque minus tutam eligi posse defendunt; ast plane infeliciter. In quaerenda veritate pro viribus ut laboremus, gravi præcepto stringimur. *Ante omnia opera tua* (ait Sapiens) *verbum verax præcedat te, & ante omnem actum consilium stabile.* Eccl. 3. Idque jam Gentilis Stagyrita agnovit, dicens: *Veritatem debemus quærere, & sequi quantum possumus.* (1. Ethic.) Bona fide procedere tenemur, Apostolo restante: *omne, quod non ex fide est, peccatum est.* Rom. 14. Deum magis, quam omnes res creatas diligere jubemur, juxta illud Christi: *Qui amat patrem, aut matrem plus quam me, non est me dignus.* Matth. 10. Hocque Mandatum de Deo supra omnia amando primum & maximum in lege dicitur. Matth. 22. Illene omnem, quam potest, in indaganda veritate diligentiam adhibuisse est censendus, qui probabiliorem, & tutiorem opinionem studiose deserit, ut minus probabilem, & minus tutam sequatur? Illene Deum supra omnia diligit, qui sententiam, carni indulgentem, alteri, quæ legi favet, deliberate præfert? Illene bona fide agere est

est credendus, qui juxta eam, quam *probabilius falsam*, ac inhonestam ipse cognovit, praxi temeraria procedit.

Praxin hanc *temerariam* voco, quia nulli gravi ac moraliter certo fundamento nititur; quia Prudentiæ legibus adversatur. Casuista mollis opinionem sequitur minus probabilem, cujus principia *directa* mere probabilia, dubia, imo in concursu probabilioris magis falsa apparent; cujus principia *itidem reflexa*, uti supra demonstratum est, ambigua, controversa, ac falsa sunt: unde jam moralem de honestate suæ actionis certitudinem emendicabit? Qua prudentia semet ad agendum resolvet? Prudentia virtus practica est, quæ quantum potest, erroris, ac peccati periculum abesse jubet: periculum hoc abest, ubi moralis de honesto certitudo adest: adesse certitudo ista non potest in eo, cui certum videtur, quod verisimilius sit, actionem illicitam esse. Edic, quæso, istane compossibilia judicia sunt: *Mihi certum videtur, quod actus sit licitus, & simul mihi certum videtur, quod verisimilius sit, eum esse illicitum?* Istud ultimum quilibet, in minus probabilem incidens, formare sibi prudenter debet: primum ergo perpetuo exclusum maneat, necessum est.

Si venator in sylva moveri aliquid cernat, putansque hominem potius esse, quam feram, ictu feriat, hominemque occidat, homicidii reus est. Etenim Caritas, cujus exercitium non probabilis, sed necessaria res est, exigit, ut proximi sui vitam quisque servet, ac proinde quicumque hanc illi auferendi periculo
fe

se exponit, contra caritatem peccat, cum diligentiam, quam oportebat, non adhibuerit.

Si verum hoc, cum proximo nocendi periculum subest, magis id erit, cum Dei, aut Ecclesiae praecepta violandi periculum adest; neque tunc probabiliore ac tutiore relicta minus probabilem sequi licebit. Majore cura Dei Mandatum servare, quam proximi vitare damnum Christianus debet, Deumque magis, quam proximum amare, cujus amor ex Dei amore proficiscitur.

Sane si liceret probabiliore relicta probabilem opinionem sequi, plures possemus excusare actiones, quas tamquam malas, a Deo damnatas, supplicioque multatas sacrae Litterae narrant. Saul Amalecitarum Regi parcat, & nonnulla sibi ex spoliis reservat. Poterat ille probabili opinione se excusare; Samuelis nempe mandatum, quo illi jusserat: *Vade & percutite Amalec, & demolire universa ejus* (1. Reg. 15.) ab illo non differre, quod per Moysen Deus ediderat, & quod late poterat interpretari, nempe mares tantummodo illius gentis sibi esse intermendos. Hebraea vox sic legi, & interpretari poterat, ut plures Rabbini fecerunt, qui Saulem a divini praecepti violatione excusant: certum nihilominus est, ab eo fuisse violatum. Cum vero sacrificium Deo obtulit, probabili pariter opinione sibi licere est arbitratus; Samuel enim ad horam conditam non aderat, & pugna urgebat: attamen illum Propheta reprehendit, veluti Deo inobedientem, a quo deinceps rejectus, ac punitus fuit.

Quar-

Quando Roboam juniorum consilium est secutus, asperumque illud responsam populo dedit: *Pater meus cæcidit vos flagellis; ego autem cædam vos scorpionibus.* (3. Reg. 11.) nonne illi probabiles præsto erant rationes, quibus veterum aulicorum consilium rejiceret, illudque juniorum amplecteretur? A divina tamen Scriptura ille reprehenditur, & a Deo punitus est decem tribuum defectione, quæ Israelis regnum constituerunt.

Dum Christum crucis supplicio Pilatus adjudicavit, nonne rationes est secutus, quæ sibi probabiles videbantur? Videbat Pontifices, Sacerdotes, Doctores, Scribas, Pharisæos Christo crimen objicere, quod legem, cujus isti erant Interpretes, violasset, atque huic gravissimum perduellionis crimen accedebat, quod scilicet Regem se appellasset; objecta Christus crimina non refellebat, nullusque aderat, qui ab hisce illum purgaret. Quis tamen dubitet, Pilatum judicium iniquissimum pronunciaſſe, quale sera nunquam videbit ætas?

Taceo plures alias, easque absurdissimas Probabilismi sequelas. Horribilem unam innuisse fat mihi erit.

Caramuel ait, (*Theol. fundam.*) infidelem, cui christiana fides proponitur tamquam sua probabilior, extra mortis articulum non teneri illam suscipere, quamdiu sua secta probabilis illi apparet. Hanc exceptionem Diana excludit, asseritque infidelem neque in mortis articulo constitutum christianam fidem teneri suscipere, cum novum agendi modum circumstantia hæc non inducat.

ducat. Nonne christiana religio funditus sic evētitur? Nonne Independentium secta sic stabilitur, qui religionem quamlibet tuto nos sequi posse asserunt, quæ bona nobis videatur, & quam cuique spiritus peculiaris suadet? Nonne licentiæ sic & impietati fræna laxantur? Dubie Caramuel de hoc infideli loquitur, qui idololatriam sibi probabilem potest amplecti; verum Casuista alii quocumque amoto limite, aperte ajunt, baptizatum non peccare, si hæresim non deserat, quam a parentibus didicit, donec valida non appareant argumenta, quæ omnem sectæ suæ auferant probabilitatem; & quamdiu probabilitas illa manet, non peccaturum, qui eandem amplectatur (a). Hinc puellæ pleræque ceu hæreticæ non sunt habendæ, donec vigesimum ætatis annum non expleverint; quis enim affirmabit, argumenta eisdem non suppetere, quibus sectæ suæ probabilitatem tueantur? At nemo peccat probabilem opinionem sequens. Hanc sibi Caramuel objectionem opponit: Senes multi vivunt, qui hæresi addicti recte se vivere putant. Respondet, eos falli, si inter catholicos vivant, a quibus veritatem edoceri possunt; at si in Svecia aut Norvegia degant, ubi catholicæ religionis publica non fit professio nec de ea differentem aliquem audierunt, posse illos æternam salutem assequi, dummodo non peccent, aut actum aliquem

(a) Quid de hac Caramuelis, & Dianæ opinione sit sentiendum, Innocentius XI. docuit, dum a. 1676. hanc n. 4tam damnavit propositionem: *Ab infidelitate excusabitur infidelis non credens, ductus opinione minus probabili.*

aliquem contritionis vel amoris Dei eliciant. Hæretici Marcionis errores recitari audiens magnus sanctus Polycarpus exclamavit: *O Domine, in quam ætatem, in quodve me tempus reservasti, ut has blasphemias audirem?* Verum erantne istæ horribiliores, quam nonnullorum Casuistarum opiniones, qui liberum cuique docent in Christum credere vel non credere, si probabilitatis speciem quamlibet sequatur? Et mihi constat hæc paradoxa non ab omnibus doceri; at a probabilitatis doctrina illationes istæ necessario promanant, & jure ait Caramuel has omnino admitendas esse, si primum probabilitatis principium concedatur. Quod si ethnicis, ac mahometanis, qui simplicem fornicationem licitam putant, in infidelitate vel hæresi vivere licet, quousque illis videntur hæc probabiles; qui in iis degunt regionibus, ubi abominabiliora crimina, sicut olim Spartæ, absque scrupulo patrantur, tam detestabilia opera agentes minime peccabunt. Anne igitur probabilitas cunctis sceleribus viam pandit? quæ enim apta inter hæc duo reperiri potest diversitas, licitum id credere, licitumque id agere, quod probabile videatur?

C A P U T VIII.

Idem continuatur argumentum.

Compertum mihi est Casuistas recentiores plurimos opinari, licitum esse non modo probabilem opinionem sequi, sed minus etiam probabilem & minus tutam, tutiore ac probabiliore relicta. Mercorus doctus Dominicanus horum
octo.